

FEDERAL HÜKÜMETİN İLK ALTI AYI VE ŞANSÖLYE MERZ'İN TÜRKİYE ZİYARETİ: İKİLİ İLİŞKİLERDE YENİ İVME

M. ERKUT AYVAZ

- ◆ Yeni Alman hükümetinin ilk altı ayında hangi gelişmeler öne çıktı?
- ◆ Yeni Alman hükümeti dış politikada hangi alanlarda beklenen etkinliği gösteremedi?
- ◆ Şansölye Merz'in Türkiye ziyaretinin Türk-Alman ilişkilerinin geleceği açısından önemi nedir?

GİRİŞ

Almanya'da yeni federal hükümetin göreve başlamasının ardından geride bırakılan altı aylık süreç, iç ve dış politikada önemli gelişmeleri beraberinde getirdi. Şansölye Friedrich Merz liderliğindeki yeni koalisyon hükümetinin ilk dönemi, reform iddiaları ve iş birliği vurgularına rağmen anketlerdeki gerileme ve koalisyon içi anlaşmazlıklarla dikkat çekti. Dış politikada hedeflenen daha aktif adımlar da beklenen olumlu sonuçları doğurmadı. Türk-Alman ilişkilerinde ise dengeli seyrin devamı ile yeni iş birliği alanlarındaki yaklaşımlar öne çıktı. Bu doğrultuda yeni federal hükümetin dışişleri bakanının 17 Ekim 2025'te gerçekleştirdiği Türkiye ziyareti ve Şansölye Merz'in 30 Ekim için planlanan Ankara ziyareti önem arz etmektedir.

Bu perspektifte yeni Alman hükümetinin iç ve dış politikadaki performansı ile Türk-Alman ilişkilerinin son dönemdeki seyri ele alınmıştır.

YENİ ALMAN HÜKÜMETİNİN İLK ALTI AYI

Yeni Alman hükümeti ilk yüz gününü bazı başarı ve iş birliği odağındaki söylemlerle geride bırakmıştır.¹ Hris-

1 M. Erkut Ayvaz, "Almanya'da Yeni Federal Hükümetin İlk Yüz Günü", *SETA Analiz*, Sayı: 446, (Ağustos 2025).

tiyan Birlik partileri (CDU/CSU) ve Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nden (SPD) oluşan koalisyon tarafından Federal Meclisin açılmasıyla birlikte bazı yasal düzenlemelerde de bulunmuştur. Ancak gelinen aşamada koalisyon içerisindeki anlaşmazlıklar gündemde daha çok öne çıkmıştır. Yeni Şansölye Friedrich Merz (CDU) liderliğindeki koalisyon önemli dönüşümler vadetse de hem güncel anketlerde hem de aşırı sağcı Almanya için Alternatif (AfD) partisi karşısında gerileme trendini bir türlü durduramamıştır. Koalisyonda bazı görüş ayrılıklarının kamuoyuna yansımaları da bir önceki koalisyon dönemindeki olumsuz görüntüyü hatırlatmaktadır. Örneğin iç politikada öne çıkan anlaşmazlıklar, koalisyon hükümetinin gerçekleştirdiği bazı yasal düzenlemeleri arka plana itmekte ve beklenen olumlu siyasi etkiyi oluşturamamaktadır. Son olarak geride bırakılan günlerde zorunlu askerlik düzenlemesi bir kez daha koalisyon ortaklarını karşı karşıya getirmiştir.²

Benzer bir süreç koalisyon anlaşması gereği hayata geçirilmesi planlanan ve hatta SPD'nin ısrarı neticesinde mutabakata varılan "emeklilik seviyesi" ile ilgili düzen-

2 "Wehrdienstgesetz: Friedrich Merz fordert schnelle Einigung in Debatte über Wehrdienst", *zeit.de*, 20 Ekim 2025, <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2025-10/merz-forderung-einigung-wehrdienst-telefonat-pistorius>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2025).

M. ERKUT AYVAZ

Erlangen-Nürnberg Üniversitesi (Almanya) Siyaset Bilimi ve Kamu Hukuku bölümlerinden 2011'de mezun oldu. DAAD bursu ile Duke University (ABD) Siyaset Bilimi departmanında 2012-2013 arasında eğitim aldı. ABD dönüşü 2014'te Erlangen-Nürnberg Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde master tezini bitirmesini müteakip mezun oldu. Çeşitli ulusal gazetelerde yayımlanmış yazıları bulunan Ayvaz, Otto-Friedrich-Universität Bamberg'te (Almanya) doktora çalışmalarını sürdürmektedir.

lemede de yaşanmıştır. Koalisyon ortakları arasında bir anlaşmaya varılmışsa da CDU/CSU içerisinde bazı karşı isimlerin muhalefeti kamuoyuna yansımıştır.³ Böylelikle şansölyenin 6 Mayıs'ta Mecliste ancak ikinci tur oylamada seçilebilme sürecindeki benzer bir kırılma⁴ ve kendi partisinden dahi yeterli desteği her daim göremeyebileceği riski, geride bırakılan altı ay boyunca sürmüştür.

Her yeni anlaşmazlıkla birlikte Merz'e yönelik güven sorununun arttığı intibai kuvvetlenmektedir. Bir önceki hükümetin sürekli bir tartışma içerisinde olduğu eleştirileri, o dönem muhalefette yer alan CDU/CSU tarafından neredeyse üç buçuk yıl boyunca yoğun bir şekilde dile getirilmişti. Yeni hükümet de benzer bir tartışma görüntüsünün kalıcılığıyla karşı karşıyadır. Ayrıca sadece 13 oyla hükümet çoğunluğuna sahip olduğu gerçekliği de unutulmamalıdır.

Kamuoyu önünde mutabakata varılmasına rağmen daha sonra anlaşmazlıkların ortaya çıkması, koalisyon hükümetinin geçtiğimiz haftalarda hayata geçirdiği bazı adımların arka plana itilmesine yol açmıştır. Örneğin 2025 federal bütçesi ciddi bir borçlanmaya ve bilhassa CDU/CSU içerisindeki eleştirilere rağmen Federal Mecliste kabul edilebilmiştir.⁵ Ayrıca ilk denemede fiilen başarısızlıkla sonuçlansa da en nihayetinde Federal Anayasa Mahkemesine yeni üyelerin seçilebilmesi⁶ mümkün olmuştur. Ayrıca eleştirilere neden olan "Vatandaşlık Parası" (*Bürgergeld*)⁷ adlı sosyal yardım konseptinde de bir düzenleme yapılabilmektedir.

Bu görece başarılı ortaklıklara rağmen koalisyonun kamuoyundaki algısında beklenen olumlu etki söz konusu olmadığı gibi son günlerde Şansölye Merz'in

uç çevrelerinkine benzer söylemlere başvurması da toplumsal tepkiye neden olmuştur. Merz'in Almanya'daki "şehir görünümünde sorunlar olduğunu" ileri sürerek bu sorunların "sınır dışı etme" yöntemiyle giderilmesinin mümkün olduğunu dillendirmesi, başta sol muhalefet olmak üzere kendi partisinin sosyal kanadının tepkilerini de çekmiştir.⁸ Birçok toplumsal kesim bu hususta eleştiri yöneltirken Merz ise tutumunda ısrar etmiştir. Merz'in geçmişte de göçmenlere yönelik ayrıştırıcı tondaki söylemleri bilinmektedir.

Anketlerde CDU/CSU'nun aşırı sağcılarının gerisine düştüğü ileri sürülürken hükümete yönelik güven de azalmıştır. AfD ile CDU/CSU'nun oy oranlarının yüzde 26 ile aynı seviyede olduğu belirtilirken bazı anketlerde ise AfD'nin ilk kez federal düzlemde birinci sıraya yükseldiği dahi ifade edilmektedir.⁹ Bazı doğu eyaletlerindeki CDU teşkilatları, AfD ile iş birliği yapmama ilkesine yönelik yerel düzlemde yumuşama talep etmiştir. CDU Genel Başkanı Merz, AfD'ye taviz verilmemesi ve hiçbir alanda iş birliği yapılmamasını dillendirse de¹⁰ bunun ne kadar sürdürülebilir olduğu da sorgulanmaktadır. 2026'da Almanya'nın doğusundaki bazı eyaletler de dahil toplam beş eyalet meclisi seçimlerinin gerçekleşecek olması koalisyon partilerini şimdiden tedirginliğe sevk etmiştir. Aşırı sağcılıkla yeterli ölçüde mücadele edilmemesi¹¹ veya AfD'nin kapatılmasına yönelik partilerin anlaşamaması bir yana bazı siyasetçilerin olası bir AfD iktidarında Almanya'dan ayrılacaklarını belirtmesi¹² endişeleri daha görünür kılmaktadır.

8 "Nach 'Stadtbild'-Äußerungen: Der Stil des Kanzlers steht in der Kritik", tagesschau.de, 21 Ekim 2025, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/cdu-brandmauer-debatte-100.html>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2025).

9 Florian Riesewieck, "ARD-DeutschlandTrend: AfD zieht in Umfrage mit Union gleich", tagesschau.de, 2 Ekim 2025, <https://www.tagesschau.de/inland/deutschlandtrend/deutschlandtrend-oktober-106.html>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2025).

10 "Klausur in Berlin: Merz: CDU lehnt Zusammenarbeit mit der AfD weiter ab", deutschlandfunk.de, 20 Ekim 2025, <https://www.deutschlandfunk.de/merz-cdu-lehnt-zusammenarbeit-mit-der-afd-weiter-ab-100.html>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2025).

11 "Rechtsextremismus: Bundeswehr verzeichnet Anstieg an rechtsextremistischen Vorfällen", zeit.de, 26 Ağustos 2025, <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2025-08/bundeswehr-anstieg-vorfalle-rechtsextremismus>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2025).

12 "Alman Bakan: AfD İktidara Gelirse Almanya'yı Terk Ederim", *Hürriyet*, 10 Ekim 2025.

3 "Nach Vorstoß junger Unionsabgeordneter: SPD will bei Rente hart bleiben", spiegel.de, 20 Ekim 2025, <https://www.spiegel.de/politik/rente-spd-warnt-cdu-und-csu-vor-blockade-der-rentenplaene-a-40db47ec-a0c3-4727-ab69-a3c2f9d3cd5f>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2025).

4 Erbil Başay ve Cüneyt Karadağ, "Almanya'da Friedrich Merz İlk Turda Başbakan Seçilemedi", Anadolu Ajansı, 6 Mayıs 2025.

5 "Erster Etat von Schwarz-Rot: Bundestag beschließt Haushalt für 2025", tagesschau.de, 18 Eylül 2025, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/bundestag-haushalt-beschlossen-100.html>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2025).

6 "Zweidrittelmehrheit im Bundestag: Drei neue Richter für Bundesverfassungsgericht gewählt", tagesschau.de, 25 Eylül 2025, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/bundesverfassungsgericht-richter-wahl-102.html>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2025).

7 "Yurttaş Parası' Tarih Oldu", *Hürriyet*, 9 Ekim 2025.

DIŞ POLİTİKADA ÖNE ÇIKANLAR

Bir önceki hükümetin Almanya'yı dış politikada son derece olumsuz bir seviyeye gerilediği yönündeki eleştiriler öne çıkmaktayken üç buçuk yıllık dış politikadaki başarısız performans özellikle dönemin dışişleri bakanının (Yeşiller) politika tercihleriyle ilişkilendirilmekteydi. Mevcut şansölye ve dışişleri bakanının (CDU) daha aktif bir dış politika perspektifini hayata geçirmeyi hedefledikleri ve ilk aylarda bu yönde olumlu bir görüntüye neden olunduğu ileri sürülmektedir. Ancak bazı sembolik adımlar dışında somut sonuçlara varılamadığı belirtilmelidir. Dolayısıyla küresel düzlemde Alman dış politikasının yalnızlaşma seyrinin sürdüğüne güncel gelişmeler odağında da işaret edilebilir.

Göreve geldiği ilk günlerde şansölyenin gerçekleştirdiği ABD ziyaretiyle birlikte AB ve ABD arasında yapılan Gümrük Vergisi Anlaşması ve Almanya'nın savunma alanında NATO'nun yüzde 5 talebine uyum sağlayacağı hususları özellikle gündemde yer bulmuştur. Şansölye Merz yeni ABD Başkanı Donald Trump ile iş birliğini güçlendirme, dış politikada daha aktif ve görünür bir konum edinme yönündeki beklentileri artırmış olsa da bu alanda sınırlı gelişmeler yaşanmıştır. Özellikle Trump'ın Ukrayna'da devam eden savaşı beklentilerin aksine sonlandıramamış olması ve aynı zamanda Ukrayna'ya yönelik silah desteğini artırması, Şansölye Merz'in de sınırlı etkisinin sorgulanmasına neden olmuştur.

Ukrayna meselesindeki belirsizlik bir yana Almanya'nın İsrail'in iki yıl boyunca Gazze'de sürdürdüğü saldırılarına rağmen takındığı ve geniş çaplı eleştirilere neden olan tutumu uluslararası düzlemde de ciddi tepkilere yol açmıştır.¹³ Dolayısıyla bu yaklaşım Alman dış politikasındaki inandırıcılık sorununu (anketlerde Alman toplumunun dörtte üçü, federal hükümetten İsrail'e karşı daha sert bir politika izlemesini talep etmesine rağmen) daha da görünür kılmıştır.¹⁴ Son olarak gerçekleşen ateş-

kes sürecine ilişkin Almanya'nın bu sürece neredeyse hiçbir etkisi ve rolünün olmadığı yönünde Alman kamuoyunda ciddi eleştiriler de yöneltilmiştir.

Böylelikle dış politikadaki yalnızlaşmanın bazı sölemsel ve sembolik adımlar dışında sürdüğü izlenimi dikkate değerdir. Almanya'nın Fransa ile ilişkilerini yoğunlaştırma hedefi de altı aylık yeni dönemde arzulan seviyeye ulaşamamış ve örneğin önemli bir savunma iş birliği projesi olarak değerlendirilen Fransız-Alman altıncı nesil savaş uçağı projesine (FCAS) ilişkin ciddi anlaşmazlıklar sürmüştür.¹⁵

Pekin ile ilişkilerde de hedeflenen ivmenin yakalanamayışı son olarak 24 Ekim'de Almanya Dışişleri Bakanı Johann Wadepful'un Çin ziyaretini son anda iptal etmesiyle daha da görünür olmuştur.¹⁶ Göç konusu sebebiyle Almanya ve Polonya arasındaki görüş ayrılıklarının da –devam edecek olan sınırlardaki polis kontrolleri sebebiyle– sürdüğü belirtilmelidir. Yeni seçilen Polonya Cumhurbaşkanı Karol Nawrocki'nin Almanya'ya yönelik savaş tazminatı talebi sebebiyle ikili ilişkilerde olası yeni gerilimler de muhtemeldir.¹⁷

Tüm bu örnekler bir yana yeni federal hükümetin Türk-Alman ilişkilerini önceki dönemdeki çizgiyi koruyarak ancak daha güçlendirilmiş bir çerçevede sürdürmeyi hedeflediği söylenebilir.

TÜRK-ALMAN İLİŞKİLERİNİN SEYRİ VE ŞANSÖLYE MERZ'İN TÜRKİYE ZİYARETİ

Türk-Alman ilişkilerinde geçtiğimiz yıllardaki olumlu gelişmeler ele alındığında üst düzey karşılıklı ziyaretlerin ve dengeli bir ilişkinin sürdürüldüğü gözlenmektedir. Önceki hükümetin Aralık 2021'de göreve gelmesini müteakip dengeli ilişkilerin sürmesiyle birlikte karşılıklı üst düzey temas ve ziyaretler söz konusu olmuştur. Türkiye'de 2023 seçimlerinin ardından yeni

13 "Germany's Pro-Israel Stance, Reproiso of Pro-Palestinian Voices Draw Growing Criticism", Anadolu Ajansı, 10 Ekim 2025.

14 "Krieg in Gaza: Drei Viertel der Deutschen fordern härteren Kurs gegenüber Israel", zeit.de, 29 Temmuz 2025, <https://www.zeit.de/politik/ausland/2025-07/umfrage-drei-viertel-der-deutschen-fordern-mehr-druck-auf-israel>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2025).

15 Amandine Hess, "Avrupa'nın Yeni Savaş Uçağı, Fransız-Alman Ortaklık Krizinde Risk Altında", Euronews Türkçe, 1 Eylül 2025.

16 "Außenminister: Johann Wadepful sagt Chinareise kurzfristig ab", zeit.de, 24 Ekim 2025, <https://www.zeit.de/politik/ausland/2025-10/aussenminister-johann-wadepful-reise-china-verschoben-gxe>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2025).

17 Eren Bektaş, "Polonya Cumhurbaşkanı Nawrocki, Almanya'dan İkinci Dünya Savaşı Tazminat Talebini Yineledi", Anadolu Ajansı, 17 Eylül 2025.

bir döneme girilirken Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 17 Kasım 2023'te Almanya'ya resmi ziyarette bulunmuş, Nisan 2024'te ise Almanya Cumhurbaşkanı Frank-Walter Steinmeier ikili ilişkilerdeki olumlu ivmenin de bir yansıması olarak üç günlük Türkiye ziyareti¹⁸ gerçekleştirmiştir.

Almanya'daki üç partili koalisyon hükümetinin Kasım 2024'te dağılması öncesinde dönemin SPD'li Şansölyesi Olaf Scholz da Türkiye'ye resmi ziyarete bulunmuştur.¹⁹ Çeşitli alanlardaki iş birlikleri o dönemde kısmi bir ilerleme kaydetmekle birlikte Eurofighter savaş uçaklarının Türkiye'ye satışına ilişkin olarak Almanya'dan ilk olumlu sinyallerin yine bu dönemde gelmeye başladığı söylenebilir. 2025 ortalarında yeni Alman hükümetinin göreve gelmesiyle birlikte bu yöndeki tutum daha olumlu bir yöne kaymıştır.

ALMAN DIŞİŞLERİ BAKANININ TÜRKİYE ZİYARETİ

Şansölye Merz'in 30 Ekim 2025 Türkiye ziyareti öncesinde 17 Ekim'de Alman Dışişleri Bakanı Wadepful (CDU) Ankara'ya resmi bir ziyarette bulunmuştur. Türkiye'nin özellikle Gazze'deki ateşkesin sağlanması sürecinde önemli ve hatta kilit bir rol üstlenmesinin ardından Wadepful'un ve Merz'in Türkiye ziyaretleri önem arz etmektedir. Wadepful'un ziyareti hem Şansölye Merz'in ziyaretine yönelik hazırlıkların başlatılması hem de gündemde öne çıkan güncel iş birliği olasılıklarının netleştirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Başta Eurofighter savaş uçaklarının Türkiye'ye satışının somutlaştırılması ve AB kapsamındaki Avrupa Güvenlik Eylem Programı'na (Security Action for Europe, SAFE) Türkiye'nin de dahil edilmesi hedefinin olası ve olumlu etkilerinin üzerinde durulması planlanmıştır. Ziyaret öncesi Wadepful tarafından Eurofighter konusuna iliş-

kin yapılan "Bu konuda ayrıntılarla ilgili müzakereler halen devam ediyor" açıklaması dikkat çekmiştir. Ayrıca "İş birliği yaparak daha fazlasını başarabiliriz. Almanya ve Türkiye, NATO'nun Avrupadaki savunma kapasitesini geliştirmek için büyük zorluklarla karşı karşıya. Türkiye'nin müttefik olarak Eurofighter uçaklarının yardımıyla caydırıcılığını arttırabileceğine karar verdik çünkü bu bizim menfaatimize" ve "Türkiye NATO ittifakı içinde bizim için kilit bir stratejik ortaktır" ifadeleri²⁰ güncel ikili ilişkilere dair Alman bakış açısının özeti mahiyetindedir.

Türkiye'nin SAFE kapsamına dahil edilmesinin Türkiye-AB savunma entegrasyonunu güçlendirmesi ve ikili ilişkilerde özellikle ekonomi ve savunma alanlarında iş birliği fırsatlarını ön plana çıkarması muhtemeldir. Yeni federal hükümetin bir önceki hükümete kıyasla ileriye dönük bu husus odağında da iş birliğini artırma hedefini daha öncelikli olarak değerlendirdiği söylenebilir.

Wadepful'un açıklamasında Türkiye-AB ilişkilerinin geliştirilmesi, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ve vize serbestisiyle²¹ ilgili hususlarda da olumlu bir yaklaşım benimsemesi öne çıkarken²² Gazze'deki ateşkes de ele alınmıştır.

Dışişleri Bakanı Hakan Fidan ve Alman mevkidaşı Wadepful arasındaki görüşmede savunma alanındaki hususlar da ele alınmıştır. Dışişleri Bakanı Fidan Almanya'nın son dönemlerde güvenlik ve savunma alanlarındaki iş birliği hususlarına yönelik olumlu adımlarını "memnuniyetle karşıladıklarını" belirtmiştir. Dışişleri Bakanı Fidan "Türkiye'nin SAFE mekanizmasına etkin katılımı ve ortak projeler geliştirmesinin de kritik bir önemi haiz olduğunun" altını çizmiştir.²³ Alman basınında da Türkiye'ye yönelik daha ılımlı bir yaklaşımın benimsendiği yönünde değerlendirmeler öne çıkmıştır.

18 M. Erkut Ayvaz, "Almanya Cumhurbaşkanı Steinmeier'in Türkiye Ziyareti ve Türk-Alman İlişkilerinin Geleceği", *SETA Perspektif*, Sayı: 396, (Nisan 2024).

19 M. Erkut Ayvaz, "Şansölye Scholz'un 19 Ekim 2024 Türkiye Ziyareti ve Türk-Alman İlişkilerinin Geleceği", *SETA Perspektif*, Sayı: 412, (Ekim 2024).

20 Ahmet Külahçı, "Alman Bakan Hürriyet'e Konuştu... 'Türkiye'nin Caydırıcılığı Bizim de Menfaatimize'", *Hürriyet*, 17 Ekim 2025.

21 Gonca Şenay, "Vize Serbestisi: Adımlar Atılacak", *Hürriyet*, 18 Ekim 2025.

22 "Dışişleri Bakanı Hakan Fidan Alman Mevkidaşı ile Görüştü", *Hürriyet*, 17 Ekim 2025.

23 "Dışişleri Bakanı Hakan Fidan: Gazze'de Yolun Başındayız", *Hürriyet*, 17 Ekim 2025.

SONUÇ

Federal hükümetin ilk altı aylık döneminde iç politika öncelikli olarak koalisyon içi istikrarın sağlanması ve reform hedeflerinin hayata geçirilmesi öne çıkmıştır. Bu dönemde koalisyon ortakları arasındaki uyumu koruma çabaları ile kamuoyu beklentilerini dengeleme ihtiyacı iç içe ilerlemiştir. Öte yandan küresel düzlemde yaşanan gelişmeler ülkenin dış politikada yalnızlaşma riskinin sürdüğüne işaret etmektedir.

Türk-Alman ilişkilerinde Wadepuhl'un Türkiye ziyaretiyle sürdürülen olumlu ivmenin Şansölye Merz'in Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı ziyaretiyle devam etmesi kuvvetle muhtemeldir. Görüşmede iki ülke arasındaki ekonomik iş birliğinin geliştirilmesi, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ve enerji alanında somut iş birliği fırsatlarının ele alınması beklenmek-

tedir. Ayrıca NATO, güvenlik ve savunma iş birliği, SAFE girişimine Türkiye'nin entegrasyonu ve Almanya'nın desteğinin derinleşmesi konuları üzerinde durulması da muhtemeldir. Özellikle Eurofighter savaş uçaklarının satışındaki somut ilerlemenin, örneğin muhtemel teslimat süreçlerinin gündeme getirilmesi de beklenebilir.

Görüşmede ayrıca Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde pozitif bir sürecin sağlanması, vize serbestisi konusunun ele alınması, göç meselesinde mevcut iş birliğinin güncel gelişmeler ışığında geliştirilmesi ve Gazze'de sürdürülebilir ateşkesin desteklenmesi hususları öne çıkabilir. Böylelikle Almanya'daki yeni hükümetle birlikte Türk-Alman ilişkilerinde dengeli seyrin sürmesi ve bilhassa işaret edilen spesifik alanlarda yeni bir ivmenin yakalanması muhtemeldir.

